

EI

**kaikelle
väkivallalle!**

Toimi kiusaamista, häirintää,
syrjintää ja väkivaltaa vastaan.

Ohjeet ammatillisen ja lukiokoulutuksen
opiskelijoille

**Seksuaalisen häirinnän ja väkivallan
ehkäiseminen ja siihen puuttuminen**

Pysäytä seksuaalinen häirintä ja väkivalta

Seksuaalista häirintää ja väkivaltaa voi tapahtua ympäristöstä riippumatta, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa. Häirintä onkin lisääntynyt verkossa ja julkisilla paikoilla. Mistä on kyse, miten häirintään ja väkivaltaan voidaan puuttua ja miten turvallisuutta voidaan lisätä?

OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

Seksuaalinen häirintä ja väkivalta - mitä ne ovat?

Seksuaalisella häirinnällä tarkoitetaan sanallista, sanatonta, fyysistä tai muuta seksuaalista ei-toivottua käytöstä, jolla loukataan henkistä tai fyysistä koskemattomuutta erityisesti luomalla uhkaava, vihamielinen, halventava, nöyryyttävä tai ahdistava ilmapiiri. Seksuaalinen väkivalta loukkaa aina henkilön koskemattomuutta tai itsemääräämisoikeutta.

Seksuaalinen häirintä ja väkivalta aiheuttavat inhimillistä kärsimystä. Häirintä ja väkivalta vaikuttavat käsityksiin omasta kehosta ja läheisyydestä, ihmissuhteista ja omasta seksuaalisuudesta. Väkivallasta seuraa terveysongelmia, pelkotiloja, kiusaamista tai kiristämistä.

Seksuaalinen väkivalta on rikos. Siksi siitä on aina tärkeää puhua, ja ilmoittaa tapahtuneesta oppilaitoksen henkilöstölle, huoltajille ja poliisille.

Seksuaalista häirintää ja väkivaltaa ovat esimerkiksi:

- seksuaalissävytteisten viestien ja kuvamateriaalien lähettäminen
- kuvien tai henkilön kommentointi
- fyysinen ei-toivottu käytös ja kosketus: sively, puristelu, taputtelu, kouriminen tai muu koskettelu esimerkiksi sukuelimiin, pakaroihin, rintoihin tai reisiin
- sukupuolista tai seksuaalista kanssakäymistä koskevat vaatimukset tai ehdotukset
- pakottaminen seksuaaliseen tekoon, joka loukkaa itsemääräämisoikeutta
- pakottaminen seksuaalisen materiaalin katsomiseen tai seksiin
- alle 18-vuotiaan seksuaalinen hyväksikäyttö ja alle 16-vuotiaan houkuttelu seksuaalisiin tekoihin
- seksuaalipalvelun ostaminen alle 18-vuotiaalta
- raiskaus, myös seurustelusuhteessa, avo- tai avioliitossa
- kunniaväkivalta ja sukuelinten silpominen

Laki suojaa erityisesti alle 16- ja 18-vuotiaita

Suomessa on kaksi suojaikärajaa: alle 16 ja alle 18 vuotta.

Alle 16-vuotiaalle ei saa tehdä seksuaalisia tekoja tai olla tämän kanssa yhdynnässä. Seksuaalisen häirinnän tekoja tulkitaan seksuaaliseksi väkivallaksi, jos ne kohdentuvat alle 16-vuotiaaseen. Alle 16-vuotias ei pysty antamaan pätevää suostumusta seksuaaliseen tekoon tai yhdyntään itseään selkeästi vanhemman nuoren tai aikuisen kanssa.

18 vuoden suojaikäraja suojaa nuorta perheensisäiseltä, luottamussuhteessa tai auktoriteettiasemassa tapahtuvalta seksuaaliselta hyväksikäytöltä.

Alle 18-vuotiasta kuvaavan seksuaalissävytteisen materiaalin hallussapito ja jakaminen on aina kiellettyä.

Lisätietoja: <https://poliisi.fi/seksuaalirikokset>

Miten toimin, jos kohtaan seksuaalista häirintää ja väkivaltaa?

- sano ei, ja pyydä häiritsijää lopettamaan häirintä
- jos tilanne on epäselvä, ota asia puheeksi ja kerro, mitkä teot sinua häiritsevät
- muista, että vaikka et pystyisi sanomaan tai toimimaan hankalassa tilanteessa, vastuu häirinnästä ja väkivallasta on aina sen tekijällä
- tarvittaessa poistu paikalta ja hakeudu turvalliseksi kokemiesi henkilöiden seuraan
- ota kuvakaappaukset verkossa tapahtuvista ikäviltä tuntuvista yhteydenotoista
- harjoittele avun hakemista, kuvakaappauksien ottamista ja häirinnästä puhumista
- kerro vanhemmille, mitä on tapahtunut
- kerro terveydenhoitajalle, psykologille, kuraattorille tai opettajalle. Oppilaitoksen henkilöstöllä on ilmoitusvelvollisuus lastensuojeluun ja poliisille tietoonsa tulevasta henkeen tai terveyteen kohdentuneesta teosta.
- hae apua tarvittaessa:
Seri-tukikeskus: thl.fi/seri
Rikosuhripäivystys: riku.fi
Nuorten Exit: nuortenexit.fi
- jos näet seksuaalista häirintää tai väkivaltaa, pyydä apua. Muista oma ja muiden turvallisuus ja varmista, että teon kohde saa tukea ja apua.
- tee ilmoitus oppilaitoksessa kokemastasi seksuaalisesta häirinnästä tai väkivallasta. Kysy, mihin toimiin asiassa ryhdytään.
- tee väkivallasta aina rikosilmoitus poliisille

Keneen voi olla yhteydessä

(oppilaitos täyttää)

Jos olen itse tekijä, miten toimin?

- ota asia puheeksi ja hae apua: naisenvakivalta.fi ja **Lyömätön linja:** miessakit.fi
- hae apua myös oppilaitoksen terveydenhoitajalta, psykologilta ja kuraattorilta

Miten voin vaikuttaa turvallisuuteen?

- häirinnän ja väkivallan ehkäisy on osa oppilaitoksen tasa-arvon, turvallisen oppimisympäristön ja hyvän toimintakulttuurin edistämistä
- pohdi, miten itse käyttäydyt verkossa ja miten puhut muista ihmisistä
- pohdi, miten teet turvallisen tilan itsellesi ja muille
- ole aktiivisesti mukana edistämässä turvallisuutta ja toimintakulttuuria, jossa kaikki otetaan asiallisesti huomioon

Miten voin suojautua seksuaaliselta häirinnältä ja väkivallalta?

- muista, että normaaliin seksuaalisen kanssakäymiseen liittyy aina molemminpuolinen tahto ja suostumus
- muista, että sinulla on oikeus omiin rajoihisi ja saat kaikissa tilanteissa kieltäytyä kaikesta, mitä et halua
- muista myös, että seksuaalinen häirintä ja väkivalta ei ole koskaan uhrin syytä, eikä edellä mainituilta teoilta voi aina suojautua
- harjoittele toimimaan ikävältä tuntuissa yhteydenotoissa verkossa, julkisilla paikoilla tai oppilaitoksessa
- pohdi, millä kanavilla sinun kannattaa olla netissä. Tee ilmoitus kanavan ylläpitäjälle häiritsevystä tai asiattomasta sisällöstä.
- harkitse huolellisesti, mitä jaat netissä itsestäsi ja muista
- liiku turvallisiksi kokemiesi läheisten tai muiden ihmisten kanssa, turvallisissa paikoissa ja vuorokaudenaikaan

EI

kaikelle väkivallalle!

Toimi kiusaamista, häirintää,
syrjintää ja väkivaltaa vastaan.

Tämä esite on osa Opetushallituksen kiusaamisen, häirinnän, syrjinnän ja väkivallan ehkäisyn sivuston materiaaleja. Sivustotyö perustuu opetus- ja kulttuuriministeriön kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ehkäisyn toimenpideohjelmaan: okm.fi/kiusaamisen-ehkaisuohjelma sekä kansallisen lapsistrategian toimeenpanoon julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/163541.

Esite kuuluu osaltaan myös oikeusministeriön naisiin kohdistuvan väkivallan torjuntaohjelmaan: oikeusministerio.fi/naisiin-kohdistuvan-vakivallan-torjuntaohjelma

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSSTYRELSEN

OPETUS- JA
KULTTUURIMINISTERIÖ

OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET